

FORA PISTA

Albert Mestre

“Si hagués sabut que aquell món s’acabaria no hauria parat de fer fotos”

PACO BOLUÑA FERRÉ (ROQUETES, 1934). *Fotògraf*

Què ha sigut l’últim que ha fotografiat?

Unes vistes de Buda durant la inundació dels arrossars. I l’altre dia, des de casa, la ploguda, amb aquells llamps i trons. Després de vora 80 anys fent fotos, manté l’instint encara?

Si comences una cosa per gust, mai no et jubiles. Algun dia em pots trobar al Goleró esperant el moment de la sortida del sol.

Recorda quina va ser la seva primera foto?

Tenia 12 anys. Era 1946, en plena postguerra. Els meus pares havien anat de viatge i em van portar una màquina Capta. La primera foto va ser a unes noies del grup de Coros y Danzas, a casa del metge Alegret, que llavors era alcalde de Roquetes.

Com hi va entrar, en aquest món?

Les primeres manipulacions les vaig fer amb unes radiografies que em donava una infermera de la Clínica Lluch. Jo feia els contactes amb clixés, però com que no tenia fixador, en res la imatge desapareixia.

En aquell temps, la faena de fotògraf era encara estranya.

Com si anesses per a artista.

Qui n’hi va ensenyar?

La base és molt fàcil, però fer-ho bé és difícil. No m’he format en cap escola. He estat molt autodidacta. He après dels que més en sabien. Vaig estar moltes vegades al laboratori del fotògraf Andreu, a Tortosa. Però allí on més he après és a través de les convencions de les diferents cases fotogràfiques. He voltat mig món per a escoltar els millors en este ofici.

Abans d’establir-se com a fotògraf, va provar altres faenes.

D’oficinista en una serralleria, enviant els comunicats meteorològics de l’Observatori de l’Ebre, d’escriurent a pinsos Cordoniu i a la Comunitat de Regants. Entretant, anava fotografiant i aprenent.

Comença retratant allò que té més a prop.

En el llibre que em van dedicar Albert Curto i Laura Tienda en surt una bona tria: la botiga dels pares, veïns prenent la fresca, nois jugant al carrer...

La vida quotidiana. Es fixava en allò a qui ningú donava importància.

Sense voler-ho ni saber-ho. Fa poc he retratat les cabines telefòniques de Roquetes i la Raval. En poc temps desapareixeran.

“Vaig començar retratant allò que tenia més a prop: la botiga dels pares, la gent prenent la fresca, l’escombraire del poble...”

“La llavor del meu negoci va començar un Diumenge de Rams. Les famílies, amb la pauma, em venien a buscar en sortir de missa. Llavors ningú tenia càmera”

“Avui tothom fa fotos sense parar amb el mòbil. En aquell temps, fer clic costava diners de revelar. Per això, cada foto estava molt pensada”

Ha documentat els vells trens de vapor.

Si hagués sabut que un dia aquelles màquines deixarien de tirar fum m’hagués passat el dia a l’estació retratant-les. I qui m’havia de dir a mi que l’ofici d’aiguader desapareixeria? Per què vaig retratar Gregori, l’escombraire de Roquetes, enmig del carrer Major? Si hagués tingut consciència que aquell món s’acabaria, no hagués parat de fer fotos.

Quan se n’adona que pot acabar vivint de la fotografia?

Un Diumenge de Rams. El Dia de la Pauma em posava sempre en una cantonada, a prop de l’església. Les famílies ja hi comptaven i venien totes a què els fes la foto. Llavors ningú tenia càmeres domèstiques. Allò va ser la llavor del meu negoci.

La postguerra és una part important del seu treball de joventut.

Va ser una època dura. La meua família va ser una mica transhumant; fins que ens vam assentar a Roquetes vam voltar bastant. Ens vam amagar dels bombardejos de la guerra en una casa a la costa de Xurri, amb altres famílies. Després vam viure a Traiguera i al País Basc, seguint la faena del pare.

Vostè va introduir el color a Tortosa.

I va costar. Era un canvi molt radical que vam fer de manera progressiva perquè la gent s’acostumés. Als fotògrafs no ens acabava de satisfer perquè els blancs no eren blancs del tot. Quan la tècnica va millorar, tots ens vam llençar al color.

Els més joves es miren les fotos en blanc i negre com si fos arqueologia.

Igual com mirarien unes ruïnes romanes.

Ha viscut de les bodes, batejos i comunions.

I ha demostrat que aquí també es pot innovar.

Abans, després del casament s’anava a l’estudi del fotògraf a fer les fotos. Després vam començar anant a

casa la nòvia, més tard a la del nòvio, i finalment vam sortir a buscar la llum exterior.

Retrat, paisatge, fotoperiodisme... Què li hauria agradat treballar més?

Jo sempre he buscat el carrer, la natura. De jove sortíem una colla, cadascú amb la seua càmera, i dedicàvem els matins del diumenge a fotografiar-ho tot. Esclar que en aquell temps no era com ara amb el mòbil, que no paren de fer fotos.

Llavors eren fotos molt pensades.

A la força! Jo potser tirava quatre fotos en un matí. Cada vegada que feia clic pensava el que em costaria el revelat.

I de l’analògic al digital es passà en un sospir.

Fins al punt que se’ns van quedar moltes càmeres de carret per a vendre. No pensàvem que el canvi aniria tan ràpid.

La botiga de fotos va perdre sentit.

En algun temps, revelava fins a 130 carrets en Dilluns de Pasqua. Jo he pujat a una família gràcies a la fotografia. Avui això és impensable.

La fotografia analògica tenia un punt de màgia.

Era un art. I requeria molta perícia. En fraccions de segon havies d’enfocar, posar velocitat i diafragma.

Quin és l’encàrrec més estrany que li han fet?

Fotografiar un difunt. La família volia un record amb el familiar dins la caixa. Vaig fer la faena però em va impressionar molt.

Ha documentat visites importants.

Recordo la de Franco, amb motiu de la inauguració del monument. Daufí va anar a la Catedral, Ramos va fer exteriors i jo a l’Observatori de l’Ebre.

Té una col·lecció de màquines que impressiona.

La història de la fotografia dels últims 70 anys.

La sueca Hasselblad ha estat la millor de totes.

FOTO:FRANCESC BOLUÑA